

ESIMESE ASTME KOHTU OTSUS (esimene koda)

27. september 2005 *

Kohtuasjas T-26/03,

GeoLogistics BV, endine LEP International BV, asukoht Schiphol Rijk (Madalmaad),
esindajad: alguses advokaadid H. de Bie ja K. Schellaars, pärast advokaadid H. de Bie
ja A. Huizing,

hageja,

versus

Euroopa Ühenduste Komisjon, esindaja: X. Lewis, keda abistas advokaat
F. Tuytschaever, kohtudokumentide kättetoimetamise aadress Luxembourgis,

kostja,

keda toetab

Hispaania Kuningriik, esindajad: *abogado del Estado* L. Fraguas Gadea ja *abogado del Estado* J. M Rodríguez Cárcamo, kohtudokumentide kättetoimetamise aadress
Luxembourgis,

menetlusse astujad,

* Kohtumenetluse keel: hollandi.

mille esemeks on nõue tühistada komisjoni 7. oktoobri 2002. aasta otsus REM 08/00, millega tunnistatakse Madalmaade Kuningriigi poolt hageja kasuks esitatud taotluse objektiks olev imporditollimaksude vähendamine põhjendamatuks,

EUROOPA ÜHENDUSTE ESIMESE ASTME KOHUS (esimene koda),

koosseisus: esimees J. D. Cooke, kohtunikud R. García-Valdecasas ja I. Labucka,
kohtusekretär: ametnik J. Plingers,

arvestades kirjalikus menetluses ja 12. aprilli 2005. aasta kohtuistungil esitatut,

on teinud järgmise

otsuse

Õiguslik raamistik

Ühenduse välistransiiti puudutavad eeskirjad

Nõukogu 12. oktoobri 1992. aasta määruse (EMÜ) nr 2913/92, millega kehtestatakse ühenduse tolliseadustik (EÜT L 302, lk 1; ELT eriväljaanne 02/04, lk 307, edaspidi

„tolliseadustik”), artiklite 37, 91 ja 92 kohaselt võib ühenduseväline kaup, mis on suunatud, ilma et selle suhtes kohaldataks imporditollimaksu, ühenduse välistransiidiprotseduurile, liikuda tollijärelevalve all ühenduse tolliterritooriumil kuni see esitatakse sihttolliasutusele.

- 2 Tolliseadustik määratleb ühenduse välistransiidiprotseduuri haldaja kui „printsipaali”. Sellena tegutsedes peab ta esitama kauba puutumatul kujul sihtkohariigi tolliasutusele ettenähtud tähtaja jooksul ja järgima nimetatud protseduuri sätteid (tolliseadustiku artikkel 96). Need kohustused lõppevad, kui kaup koos asjakohaste dokumentidega esitatakse sihttolliasutusele (tolliseadustiku artikkel 92).

- 3 Tolliseadustiku artikli 94 kohaselt on printsipaal kohustatud esitama tagatise, et kindlustada seoses kõnealuse kaubaga tekkida võiva tollivõla tasumine. Huvitatud isiku taotluse korral võib toll lubada üldtagatise esitamist kahe või enama toimingu katmiseks, mille suhtes tollivõlg on tekkinud või võib tekkida. Tolliseadustiku artikkel 198 sätestab, et kui toll teeb kindlaks, et esitatud tagatis ei taga või ei taga enam kindlalt või piisavalt tollivõla tasumist ettenähtud aja jooksul, nõuab toll kohustatud isikult, et see omal valikul esitaks lisatagatise või asendaks algse tagatise uuega.

- 4 Komisjoni 2. juuli 1993. aasta määruse (EMÜ) nr 2454/93, millega kehtestatakse rakendussätted tolliseadustikule (EÜT L 253, lk 1; ELT eriväljaanne 02/06, lk 3), mida on muudetud (edaspidi „rakendusmäärus”), artiklite 341, 346, 348, 350, 356 ja 358 kohaselt peab asjaomase kauba koos deklaratsiooniga T1 esitama kõigepealt lähtetolliasutusele. Lähtetolliasutus määrab kindlaks tähtaja, mille jooksul tuleb

kaup esitada sihttolliasutusele, kannab vajalikud andmed dokumenti T1, jätab endale oma eksemplari ning tagastab ülejäänud T1 dokumendi eksemplarid printsipaalile. Kaupa veetakse dokumendi T1 eksemplaride alusel. Pärast kauba esitamist kannab sihttolliasutus dokumendi T1 eksemplaridele tehtud kontrolli üksikasjad ja saadab tavaliselt keskasutuse kaudu ühe eksemplari viivitamata lähtetolliasutusele.

5 Tolliseadustiku artikli 203 lõige 1 sätestab, et impordil tekib tollivõlg, kui kaup, millelt tuleb tasuda imporditollimaks, viiakse ebaseaduslikult tollijärelevalve alt välja. Selle sätte lõike 3 kohaselt on võlgnikuks eelkõige see isik, kes peab täitma kohustusi, mis tulenevad tolliprotseduuri kasutamisest, millele kaup on suunatud.

6 Vastavalt tolliseadustiku artiklile 217 arvutab toll iga tollivõlast tuleneva impordi- või eksporditollimaksu summa niipea, kui on saanud vajalikud andmed, ja märgib selle arvestusdokumentidesse või mõnele muule samaväärsele teabekandjale („arvestuskanne”). Tolliseadustiku artikli 220 lõige 1 sätestab, et kui tollivõlast tuleneva maksusumma kohta ei ole arvestuskannet tehtud kooskõlas nimetatud seadustiku artiklitega 218 ja 219 või kanne on tehtud tollivõla tekkimisel seaduse alusel tasumisele kuuluva tollimaksu summast väiksema summa kohta, tehakse tasumisele kuuluva või tasuda jääva tollimaksu summa kohta arvestuskanne kahe päeva jooksul alates kuupäevast, kui toll olukorrast teada saab ning kui tollil on võimalik tollivõla tekkimisel tasumisele kuuluv maksusumma välja arvutada ja võlgnik määrata. Seda tähtaega võib kooskõlas eelviidatud artikliga 219 pikendada. Tolliseadustiku artikli 221 lõike 1 kohaselt teatatakse võlgnikule, niipea kui arvestuskanne on tehtud, tollimaksu summa vastava korra kohaselt.

- 7 Rakendusmääruse artikli 379 lõige 1 sätestab, et kui sihttolliasutusele kaubasaadetist ei esitata ja eeskirjade rikkumise või eiramise kohta ei ole võimalik tuvastada, teatab lähtetolliasutus printsipaalile sellest võimalikult kiiresti ning igal juhul enne ühenduse transiidideklaratsiooni registreerimiskuupäevale järgneva üheteistkümnenda kuu lõppu. Vastavalt selle sätte lõikele 2 peab teade sisaldama eelkõige tähtaega, milleks tuleb lähtetolliasutuse tollile esitada tõendid transiidieeskirjade järgimise või selle koha kohta, kus eeskirjade rikkumine või eiramine tegelikult toimus. See tähtaeg on kolm kuud alates teatamiskuupäevast.

Impordi- või eksporditollimaksu tagasimaksmise või vähendamise eeskirjad

- 8 Tolliseadustiku artikkel 239 näeb ette võimaluse impordi- või eksporditollimaksu tagasimaksmiseks või vähendamiseks olukorras, mis tuleneb asjaoludest, mille puhul asjaomast isikut ei saa süüdistada pettuses või ilmses hooletuses.
- 9 Tolliseadustiku artiklit 239 on täpsustatud ja arendatud rakendusmäärusega ja eelkõige selle artiklitega 899–909. Rakendusmääruse artikli 905 lõige 1 sätestab, et kui siseriiklik tolliasutus, kellele esitatakse tollimaksu vähendamise taotlus, ei saa artikli 899 alusel otsust teha, kuid taotlusega on kaasas tõendid eriolukorra kohta, mis tuleneb muust kui huvitatud isiku poolsest pettusest või ilmsest hooletusest, peab liikmesriik, kus nimetatud tolliasutus asub, saatma juhtumi komisjonile lahendamiseks.

Vaidluse aluseks olevad asjaolud*Asjaomased ühenduse välistransiiditoimingud*

10 Hageja, kes on Madalmaades asutatud ettevõtte, varasema nimega LEP International BV, esitas 1995. aasta 16. jaanuari ja 7. augusti vahel tollimaaklerina neliteist ühenduse välistransiidi dokumenti, et transportida Marokosse erinevaid lihapartiisid (eelkõige veiseliha, vasika harknääret ja linnuliha), tegutsedes nende toimingute printsipaalina. Need dokumendid esitati ühe volitaja eest, kelleks oli Ühendkuningriigis asutatud äriühing Hector International. Tegemist on eelkõige järgmiste T1 dokumentidega:

— nr 5100507, 16. jaanuar 1995;

— nr 5100508, 16. jaanuar 1995;

— nr 5102442, 8. märts 1995;

— nr 5102443, 8. märts 1995;

— nr 5104186, 25. aprill 1995;

— nr 5104187, 25. aprill 1995;

- nr 5104188, 25. aprill 1995;

- nr 5105833, 12. juuni 1995;

- nr 5105896, 13. juuni 1995;

- nr 2501311, 17. juuni 1995;

- nr 5106710, 4. juuli 1995;

- nr 5106874, 7. juuli 1995;

- nr 5107619, 28. juuli 1995;

- nr 5107922, 7. august 1995.

11 Pärast arvamuse saamist Belgia tolliasutustelt, mis viitas külmutatud vasika harknäärme saadetsi puudutavatele eeskirjade eiramistele, alustas Rotterdami (Madalmaad) Douane informatie Centrum (tolli uurimistalitus, edaspidi „DIC“) uurimist, mille raames valis ta põhjalikumaks läbivaatamiseks välja teatud hulga deklaratsioone. 20. märtsil 1995 saatis Rotterdami DIC Hispaania tollile kirja, et

küsida, kas hageja 16. jaanuaril 1995 esitatud T1 deklaratsiooni nr 5100508 juurde kuuluv tollidokument oli esitatud tolliprotseduuri lõpetamiseks. Hispaania tolliasutused vastasid 20. märtsi 1995. aasta faksiga, et seda dokumenti Cadix'i (Hispaania) tollibüroo registrites ei ole. 23. märtsi 1995. aasta faksiga teatas viimati mainitu Madalmaade tolliasutustele, et asjaomasel deklaratsioonil olev pitser on Cadix'i tolliametis kasutatava pitseri võltsing ja et sellele pandud allkiri ei kuulu ühelegi selle ameti esindajale. 31. märtsil 1995 teavitas Rotterdami DIC sellest eeskirjade eiramisest Haarlemi Fiscale Inlichtingen en Opsporingsdienst'i (maksualane teabe- ja uurimistalitus, edaspidi „FIOD“). 18. aprillil 1995 andis Haarlemi FIOD selle toimikuga tegelemise üle Rotterdami FIOD-ile.

12 Näidiste kontrollimise raames saatis Kerkrade (Heerlen, Madalmaad) tolliasutus Cadix'i tolliasutustele kaks taotlust hageja poolt 8. märtsil 1995 esitatud T1 dokumentide nr 5102442 ja nr 5102443 tollivormistuse järgseks läbivaatamiseks. 29. juunil 1995 teatas Hispaania toll Madalmaade tollile, et tollidokumente pädevale tolliasutusele esitatud ei ole, kaks pitserit on võltsitud ja et allkirjad ei kuulunud ühelegi pädeva asutuse ametnikule. 11. juulil 1995 informeeris Kerkrade tolliasutus sellest Rotterdami FIOD-i.

13 12. juunil 1995 adresseeris Kerkrade tolliasutus uue kontrollimise puhul Cadix'i tolliasutustele kaks taotlust hageja poolt 25. aprillil 1995 esitatud T1 tollidokumentide nr 5104187 ja nr 5104188 tollivormistuse järgseks läbivaatamiseks. 10. juulil 1995 teatas Hispaania toll Madalmaade tollile, et tollidokumente pädevale tolliasutusele esitatud ei ole ning et pitserid ja allkirjad on võltsitud. 19. juulil 1995 edastas Kerkrade tolliasutus need järeldused Rotterdami FIOD-ile.

- 14 9. augustil 1995 kontakteerus Madalmaade maksuamet hagejaga seoses deklaratsioonidega, mille alusel olid tolliprotseduurid jäänud eeskirjade kohaselt lõpetamata. 14. augustil 1995 viis Madalmaade toll hageja kontorist läbi uurimise ja võttis kaasa toimikud, mis puudutasid Hector International'i eest esitatud ühenduse välistransiidi deklaratsioone.
- 15 Madalmaade tolli uurimine tuvastas, et hageja esitatud neljateistkümne tollideklaratsiooni alusel olid tolliprotseduurid jäänud eeskirjade kohaselt lõpetamata, kuna kaup viidi ebaseaduslikult tollijärelevalve alt välja. Seega tuvastas Madalmaade toll tolliseadustiku artikli 203 kohaselt, et hagejal on tekkinud tollivõlg, võttes arvesse, et ta tegutses asjaomastes toimingutes ühenduse välistransiidiprotseduuride printsiipina. 1996. aasta jaanuari ja aprilli vahelisel perioodil saatis Madalmaade toll hagejale maksuotsuse võlgnetavate imporditollimaksude kohta. Seejärel tühistas Madalmaade maksuamet maksuotsused, mis puudutasid hageja deklaratsioone (T 1 nr 5107619, 28. juuli 1995 ja T 1 nr 5107922, 7. august 1995) kahe lihasaadetise suhtes, mis hävisid Hispaanias tules.

Imporditollimaksu vähendamise taotlust puudutav haldusmenetlus

- 16 21. augustil 1996 esitas hageja Madalmaade tollile imporditollimaksu vähendamistaotluse.
- 17 23. märtsil 2000 esitasid Madalmaade tolliasutused komisjonile hageja kasuks imporditollimaksude vähendamise taotluse.

18 24. mail 2000 adresseeris komisjon Madalmaade tollile esimese lisateabe taotluse, millega ta palus teada saada soovitud vähendamise täpset summat. 16. juuni 2000. aasta kirjas märkis Madalmaade toll, et hageja esitatud vähendamistaotlus puudutas üksnes deklaratsioone, mis esitati pärast 23. märtsi 1995, mil Hispaania toll esmakordselt teatas Madalmaade tollile hageja ühte deklaratsiooni puudutavast eeskirjade eiramisest. Vähendamistaotlus hõlmas täpsemalt kogusummat 925 706,20 Hollandi kuldnat (NLG) ehk 420 067,16 eurot.

19 4. juulil 2000 saatis komisjon Madalmaade tollile teise lisateabe taotluse. See taotlus puudutas Madalmaade ja Hispaania tolli infovahetust ja eelkõige viimase poolt Madalmaade tollile 23. märtsil 1995 adresseeritud faksi. Madalmaade toll vastas komisjonile 28. juuli 2000. aasta kirjaga.

20 24. novembril 2000 koostas komisjon kolmanda lisateabe taotluse, mis puudutas eelkõige tolliasutuste uurimise kulgu deklaratsioonide suhtes, mille alusel olid tolliprotseduurid jäänud eeskirjade kohaselt lõpetamata, hageja rolli vaidlusalustes toimingutes ja Madalmaade tolli kasutatud kriteeriume, mis olid aluseks hageja ilmse hooletuse puudumise tuvastamisel. Madalmaade toll vastas 8. augustil 2001. aasta kirjaga, millele oli lisatud Rotterdami FIOD-i 2. septembri 1996. aasta aruande kokkuvõte.

21 11. oktoobri 2001. aasta kirjaga teatas komisjon hagejale, et imporditollimaksu vähendamise taotluse suhtes kavandatakse vastu võtta ebasoodne otsus, täpsustades talle oma vastuväiteid ja tehes talle ettepaneku esitada ühe kuu jooksul oma märkused.

- 22 9. novembri 2001. aasta kirjaga võttis hageja komisjoni koostatud vastuväidete suhtes seisukoha. Hageja juhtis komisjoni tähelepanu eelkõige asjaolule, et pettus oli osutunud võimalikuks ühe või enama Hispaania tolliametniku käitumise või Hispaania tolli poolsete tolli puudutavate õigusnormide rikkumiste tõttu.
- 23 Hageja väidete tulemusel adresseeris komisjon 22. novembril 2001 Madalmaade tollile uue lisateabe taotluse. See neljas taotlus puudutas peamiselt Hispaania tolli esindajate väidetavat osalemist pettuses. Samuti palus komisjon ulatuslikumat teavet tõendite kohta, mis viisid Madalmaade tolli järeldusele, et hageja osas puudus hooletus. Madalmaade toll vastas komisjoni neljandale lisateabe taotlusele 2. augusti 2002. aasta kirjaga.
- 24 7. oktoobril 2002 võttis komisjon vastu otsuse REM 08/00, milles leiti, et käesoleval juhul ei ole imporditollimaksu vähendamine põhjendatud (edaspidi „vaidlustatud otsus“).
- 25 Vaidlustatud otsuses leiab komisjon esiteks, et antud asjas ei esine eriolukorda tolliseadustiku artikli 239 tähenduses. Teiseks väidab komisjon, et hageja pani oma teo toime ilmest hooletusest, eelkõige kuna ta — olgugi et ta on kogenud ettevõtja, tunneb tollieeskirju ja oma tegevusalale omaseid ohte — ei kasutanud enda kaitsmiseks nende ohtude eest kõiki vajalikke vahendeid, nagu näiteks vahendajate üle järelevalvet teostades ja vastavaid kindlustuslepinguid sõlmides.
- 26 10. detsembri 2002. aasta kirjaga teatas Madalmaade toll hagejale, et vähendamis-taotlus jäeti rahuldamata.

Menetlus ja poolte nõuded

27 Hageja esitas käesoleva menetluse algatamiseks hagiavalduse, mis saabus Esimese Astme Kohtu kantseleisse 28. jaanuaril 2003. 31. jaanuari 2003. aasta kirjaga täiendas ta oma hagi ja viis selle nõuetega vastavusse.

28 30. aprillil 2003 esitas Hispaania Kuningriik avalduse menetlusse astumiseks komisjoni nõuete toetuseks. Esimese Astme Kohtu viienda koja esimees andis 5. juuni 2003. aasta määrusega Hispaania Kuningriigile menetlusse astumise loa. 23. juulil 2003 esitas Hispaania Kuningriik oma seisukohad.

29 Ettekandja-kohtuniku ettekande põhjal otsustas Esimese Astme Kohus (esimene koda) avada suulise menetluse. Menetlust korraldavate meetmete raames palus Esimese Astme Kohus komisjonil esitada teatavad dokumendid. Komisjon täitis selle palve määratud tähtaja jooksul.

30 Pooled esitasid oma kohtukõned ja vastused Esimese Astme Kohtu küsimustele 12. aprilli 2005. aasta avalikul kohtuistungil.

31 Hageja palub Esimese Astme Kohtul:

- tühistada vaidlustatud otsus;
- mõista kohtukulud välja komisjonilt.

32 Komisjon ja tema toetuseks menetlusse astunud Hispaania Kuningriik paluvad Esimese Astme Kohtul:

— jätta hagi põhjendamatusse tõttu rahuldamata;

— mõista kohtukulud välja hagejalt.

Õiguslik käsitlus

33 Hageja esitab oma hagi toetuseks ühe väite, mis tuleneb kaalutusveast ja põhjendamiskohustuse rikkumisest. See väide jaguneb kaheks osaks. Esimene osa tuleneb eriolukorra olemasolust tolliseadustiku artikli 239 ja rakendusmääruse artikli 905 tähenduses. Teine osa tuleneb pettuse ja ilmse hooletuse puudumisest nende sätete tähenduses.

34 Esiteks tuleb meenutada, et tolliseadustiku artikkel 239 näeb ette impordi- või eksporditollimaksu täieliku või osalise tagasimaksmise või tollivõla summa vähendamise võimaluse. Selles sättes sisalduvat normi on täpsustatud rakendusmääruse artikliga 905, mis kujutab endast üldist õigluse klauslit, mille eesmärk on eelkõige katta erandlikud olukorrad, mis iseenesest ei kuulu ühegi rakendusmääruse artiklites 900–904 sätestatud olukorra alla (Euroopa Kohtu 25. veebruari 1999. aasta otsus kohtuasjas C-86/97: Trans-Ex-Import, EKL 1999, lk I-1041, punkt 18).

35 Nimetatud artikli 905 sõnastusest tuleneb, et imporditollimaksu tagasimaksmiseks peavad samaaegselt olema täidetud kaks tingimust, see tähendab esiteks eriolukorra olemasolu ja teiseks asjaomase isiku poolse ilmse hooletuse ja pettuse puudumine (Esimese Astme Kohtu 12. veebruari 2004. aasta otsus kohtuasjas T-282/01: Aslantrans v. komisjon, EKL 2004, lk II-693, punkt 53).

Väite esimene osa, mis tuleneb eriolukorra olemasolust

Sissejuhatus

— Poolte argumendid

36 Hageja väidab, et komisjon eksis, kui järeldas, et käesolevas asjas eriolukorda ei esine. Eriolukorra löid eelkõige järgmised asjaolud: esiteks Madalmaade tolli poolne eeskirjade rikkumine ja hooletus pettuse avastamisel ja hageja hiline teavitamine tema esitatud tollidokumente puudutavast eeskirjade eiramisest, mis oli neile teada juba varajases staadiumis; teiseks Hispaania tolliametniku võimalik osavõtt pettusest ning Hispaania tolli poolne ühenduse tollialaste õigusnormide rikkumine, ja kolmandaks komisjoni tollialaste kohustuste rikkumine.

37 Komisjon väidab, et eriolukorda tollialaste õigusaktide tähenduses ei esine. Seega, kuna üks tolliseadustiku artikliga 239 sätestatud kumulatiivsetest tingimustest ei ole täidetud, on see piisav, et põhjendada imporditollimaksu vähendamise taotluse rahuldama jätmist.

- 38 Hispaania Kuningriik leiab, et käesolevas asjas ei esine imporditollimaksu vähendamist õigustavat eriolukorda ja märgib eelkõige, et ei ühestki tõendist ega ka argumendist ei ole võimalik tuvastada Hispaania ametnike osavõttu vaidlustatud otsuses toodud pettustes.

— Esimese Astme Kohtu hinnang

- 39 Alustuseks tuleb meenutada, et väljakujunenud kohtupraktika kohaselt esinevad rakendusmääruse artikli 905 tähenduses eriolukorda moodustavad asjaolud siis, kui tolliseadustiku artikli 239 aluseks oleva õigluse eesmärgi valguses on tuvastatud asjaolud, mis asetavad taotleja teiste sama tegevusala ettevõtjatega võrreldes erandlikku olukorda (Euroopa Kohtu eespool viidatud otsus kohtuasjas *Trans-Ex-Import*, punkt 22, ja 27. septembri 2001. aasta otsus kohtuasjas *C-253/99: Bacardi*, EKL 2001, lk I-6493, punkt 56; eespool viidatud otsus kohtuasjas *Aslantrans v. komisjon*, punkt 56). Ühenduse tollialaste õigusnormidega ette nähtud õigluse klauslit kohaldatakse siis, kui asjaolud, mis iseloomustavad ettevõtja ja ametiasutuse vahelist suhet, on sellised, et ei oleks õiglane lasta sellel ettevõtjal kanda kahju, mida ta tavapäraselt ei oleks kandnud (vt analoogia alusel Euroopa Kohtu 26. märtsi 1987. aasta otsus kohtuasjas *58/86: Coopérative agricole d'approvisionnement des Avirons*, EKL 1987, lk 1525, punkt 22, ja 29. aprilli 2004. aasta otsus kohtuasjas *C-222/01: British American Tobacco*, EKL 2004, lk I-4683, punkt 63).
- 40 Selleks, et kindlaks teha, kas antud asjaolud moodustavad eriolukorra, peab komisjon asjaomaseid fakte hindama nende kogumis (vt analoogia alusel Esimese Astme Kohtu 9. novembri 1995. aasta otsus kohtuasjas *T-346/94: France-aviation v. komisjon*, EKL 1995, lk II-2841, punkt 34, ja 11. juuli 2002. aasta otsus kohtuasjas *T-205/99: Hyper v. komisjon*, EKL 1999, lk II-3141, punkt 93). Juhul, kui komisjon kasutas õigluse klausli kohaldamisel kaalutusõigust, on ta kohustatud seda õigust

rakendama selliselt, et tegelikkuses oleks tasakaalus ühelt poolt komisjoni huvi tagada tollialaste sätete järgimine ja teiselt poolt heauskselt toimiva ettevõtja huvi vältida tavapärasest äririski ületavate kahjude kandmist (vt analoogia alusel eespool viidatud kohtuotsus *Hyper v. komisjon*, punkt 95).

41 Neid põhimõtteid silmas pidades tulebki uurida, kas komisjon on teinud ilmse kaalutusvea, kui leidis vaidlustatud otsuses, et hageja poolt esile toodud asjaolud ei moodustanud eriolukorda.

Väidetav Madalmaade tolli hooletus pettuse avastamisel ja hageja hiline teavitamine tema esitatud tollidokumente puudutavast eeskirjade eiramisest

— Poolte argumendid

12 Hageja väidab, et kuigi pettus kujutab endast tavapärasest riski, mida ettevõtjad võtma peavad, asetab asjaolu, et siseriiklikud tolliasutused lasid uurimise huvides rikkumisi ja eeskirjade eiramisi tahtlikult toime panna, võimaldades seeläbi tekkida tollivõlal printsipaalile, selle viimati mainitu teiste sama tegevusala ettevõtjatega võrreldes erandlikku olukorda (Euroopa Kohtu 7. septembri 1999. aasta otsus kohtuasjas C-61/98: *De Haan*, EKL 1999, lk I-5003, punkt 56).

3 Hageja toob esile, et 23. märtsil 1995 teatas Hispaania toll Rotterdami DIC-le, et ühel T1 dokumendil olevad pitserid on võltsitud. 31. märtsil 1995 teavitas Rotterdami DIC sellest eeskirjade eiramisest Haarlemi FIOD-i, kes alustas uurimist.

Seega olid Madalmaade toll hagejat puudutavast pettusest teadlik alates 1995. aasta märtsist. Hageja väidab, et Madalmaade toll ei informeerinud teda sellest pettusest viie kuu jooksul. Ta leiab selles osas, et on praktiliselt võimatu, et tolli otsus hagejat sellest mitte enne lõppstaadiumit informeerida poleks olnud tahtlik. Kuna toll ja Rotterdami DIC on osa Madalmaade maksuametist, ei saanud viimati nimetatud hageja hilist teavitamist põhjendada sellega, et pettuse uurimist teostasid erinevad ametkonnad.

- 44 Juhul, kui Esimese Astme Kohus leiab, et Madalmaade toll ei lasknud tahtlikult pettust toime panna, väidab hageja, et Madalmaade tolli tegevus oli hooletu eelkõige selles osas, et nad ei informeerinud hagejat viivitamatult neile teada olevast pettusest. Ta väidab samuti, et Madalmaade toll ei näidanud asjaomasest eeskirjade eiramist puudutavas uurimises üles piisavat hoolsust.
- 45 Hageja on seisukohal, et selle teabe kinni hoidmist tolli poolt ei õigusta argument, mille kohaselt tuli esiteks tuvastada seos teiste dokumentidega. Hageja väidab, et toll võis Hector International'i nimel esitatud T1 dokumentide ja võltsitud pitserite seose tuvastada juba 1995. aasta märtsis. Kui on tõsi, et asjaomased deklaratsioonid käisid erinevate toodete kohta, ei tähenda see muud, kui et kõikidel juhtudel oli tegemist lihaveotoimingutega ja et nendes deklaratsioonides oli alati märgitud sama deklarant, saaja, vedaja ning lähte- ja sihttolliasutus. Tolli hooletuse asjaomase teabe identifitseerimisel ja võrdlemisel ning uurimise pika kestuse tagajärg oli, et hagejal, kellele eeskirjade eiramisest ei teatud ja kes jätkas seetõttu T1 dokumentide esitamist, tekkis põhjendamatu tollivõlg. Huvitatud isik ei peaks kandma kahju, mis tuleneb tolli väärust, hooletust ja hilinenud tegutsemisest.

46 Hageja märgib samuti, et vastavalt rakendusmääruse artikli 379 lõikele 1 peavad tolliasutused eeskirjade eiramisest deklarandile võimalikult kiiresti teatama. Isegi kui pettuse olemasolu osas puudub lõplik kindlus, peavad tolliasutused pelga kahtluse korral huvitatud isikule sellest teatama.

47 Hageja väidab, et tolliseadustiku artikli 94 järgi oli ta tollideklarandina kohustatud esitama T1 dokumentidega seoses tagatise. Seega esitas ta üldtagatise, et katta tolliseadustiku artikli 191 kohaselt järjestikuseid toiminguid. Ta väidab, et kuna toll leidis, et 16. jaanuari 1995. aasta T1 dokumendiga nr 5100508 seoses ei saa lugeda tolliprotseduuri eeskirjade kohaselt lõpetatuks, oli ilmne, et talle määratakse maksud, mida pidi lugema tasutaiks esitatud tagatise arvelt. Ometi ei asunud tolliasutused vastupidiselt sellele, mida näevad ette tolliseadustiku artikli 220 esimene lõik ja artikli 221 esimene lõik, viivitamatult maksu kohta arvestuskannet tegema ja seda sisse nõudma. Seetõttu ei olnud hageja tagatis 1995. aasta märtsikuu lõpuks enam piisav. Järelikult ei saanud hageja pärast seda kuupäeva T1 dokumente esitada, kuna tolliseadustiku artikli 198 kohaselt ei olnud lisatagatist esitatud. See Madalmaade tolliasutuste ühenduse tollialaste õigusnormide rikkumine tekitas hagejale suurt kahju.

48 Hageja järeldab, et ta oleks saanud hilisema tollivõla teket vältida, kui Madalmaade toll oleks talle pettuse olemasolu võimalikkusest teatanud. Sekkudes ekslikult liiga hilja, lõi Madalmaade toll eriolukorra, mille tõttu leidis hageja end ebasoodsamast olukorrast kui teised ettevõtjad (Esimese Astme Kohtu 7. juuni 2001. aasta otsus kohtuasjas T-330/99: Spedition Wilhelm Rotermund v. komisjon, EKL 2001, lk II-1619).

9 Komisjon leiab, et antud asjas ei olnud Madalmaade toll pettusest teadlik ega lasknud eeskirjade rikkumist ja eiramist teadlikult uurimise huvides toime panna,

erinevalt olukorrast, mis esines kohtuotsuse De Haan aluseks olnud kohtuasjas. Nagu tuleneb nii Madalmaade ametivõimude vähendamistaotlusest kui ka Rotterdami tollipiirkonna maksuosakonna 24. septembri 1998. aasta kirjast, millega jäeti hageja kaebus rahuldamata, tuvastas FIOD esialgu erinevate uurimiste käigus avastatud erinevate eeskirjade eiramiste vahel seose alles 24. juulil 1995.

50 Samuti väidab komisjon, et Madalmaade võimud ei hilineud teada olevate andmete vahelise seose tuvastamisega ja sellest hagejale teatamisega asjatult. Aeg, mis kulus alates esimest deklaratsiooni, mille alusel oli tolliprotseduur jäänud eeskirjade kohaselt lõpetamata, puudutava arvamuse Madalmaades vastu võtmisest, oli igati vajalik, et tuvastada seos nelja teise dokumendi suhtes avastatud eeskirjade eiramisega ja et määrata kindlaks nende eiramiste laad ja ulatus, mida hageja kaebuse rahuldamata jätmise otsuses kinnitas ka Madalmaade maksuamet. Selle uurimise ajal töötasid erinevad Madalmaade asjaomased ametiasutused eriti hoolsalt.

51 Samuti väidab komisjon, et riigi toll ei ole õiguslikult kohustatud teavitama viivitamatult deklaranti, kui nad on ühenduse transiidiprotseduuri raames sedastanud eeskirjade eiramise, ja märgib, et selline kohustus välistaks *a priori* igasuguse uurimise nimetatud deklarandi võimaliku osaluse suhtes selles eiramises. Selles osas väidab komisjon, et kohtuotsuses De Haan leitu laiendamine käesolevale kohtuasjale ei ole õige, kuna selline otsus läheks vastuollu kitsa tõlgendamisega, mida peab eelistama sätete puhul, mis näevad ette impordi- ja eksporditollimaksu vähendamise (Euroopa Kohtu 11. novembri 1999. aasta otsus kohtuasjas C-48/98: Söhl & Söhlke, EKL 1999, lk I-7877).

52 Hageja argumentide osas, mis puudutavad Madalmaade tolli poolset rakendusmääruse artikli 379 lõike 1 ja tolliseadustiku artikli 220 lõike 1 ning artikli 221 lõike 1

rikkumist, leiab komisjon, et need on hageja repliigi staadiumis esimest korda esitatud uued väited ja need ei põhine menetluse jooksul esitatud tõenditel. Sellest tulenevalt palub komisjon Esimese Astme Kohtul need vastuvõetamatuks tunnistada. Teise võimalusena märgib komisjon, et rakendusmääruse artikli 379 lõike 1 sõnastusest tuleneb, et Madalmaade toll pidi deklaranti teavitama hiljemalt enne ühenduse transiidideklaratsiooni registreerimiskuupäevale järgneva üheteistkümnenda kuu lõppu. Tolliseadustiku artiklite 220 ja 221 väidetava rikkumise osas leiab komisjon, et niipea, kui Madalmaade toll avastas pettusskeemi olemasolu, teavitasid nad kiiresti hagejat ja vastavalt kohaldatavale õigusnormidele tegid tuvastatud tollivõla summa kohta arvestuskande, tegid selle teatavaks ja nõudsid sisse.

— Esimese Astme Kohtu hinnang

Esiteks leiab Esimese Astme Kohus, et komisjoni argumenti, mille kohaselt hageja esitas esimest korda repliigi staadiumis kaks uut väidet, mis tulenevad Madalmaade võimude poolsest vastavalt rakendusmääruse artikli 379 lõike 1 ja tolliseadustiku artikli 220 lõike 1 ning artikli 221 lõike 1 rikkumisest, ei ole vastuvõetavad. Tuleb tõdeda, et nende argumentidega hageja üksnes täpsustab ja arendab kaebust, mis tugineb väidetavale Madalmaade tolli poolsele tollideklaratsioonide alusel tolliprotseduuride lõpetamise eeskirjade eiramisest hilinenult teavitamisele. Tuleb märkida, et see väide esineb ka antud kohtuasja esialgses hagiavalduses (vt eelkõige hagiavalduse punkt 24 ja punktid 34–40).

Sisu osas tuleb esile tõsta, et toimepandud või ettevalmistamisel oleva pettuse täideviijate või osavõtjate tuvastamiseks ja tabamiseks kavandatud uurimise vajadused võivad printsipaali täies ulatuses või osaliselt uurimise asjaoludest

teadlikult teavitamata jätmist seaduslikult õigustada, kuigi viimane ei ole pettuses mingil viisil osalenud (eespool viidatud kohtuotsus De Haan, punkt 32). Riigi toll võib seega õiguspäraselt teadlikult lasta toime panna eeskirjade rikkumisi või eiramisi, et saaks paremini lahti harutada võrgustikku, tuvastada pettureid ja koguda või kinnitada tõendusmaterjali. Hoolimata sellest riivab rikkumiste menetlemisega seotud valikute tõttu tekkinud tollivõla sissenõudmine tasumise eest vastutavalt isikult rakendusmääruse artikli 905 aluseks oleva õigluse klausli eesmärki, kuna tasumise eest vastutav isik on teiste sama tegevusala ettevõtjatega võrreldes asetatud erandlikku olukorda. Seega kujutab tolli või politsei juhtimisel toimuva uurimise vajaduste eesmärgil tasumise eest vastutava isiku uurimise käigus teavitamata jätmise tasumise eest vastutava isiku poolse pettuse ja hooletuse puudumisel endast eriolukorda (eespool viidatud kohtuotsus De Haan, punkt 53, ja eespool viidatud kohtuotsus British American Tobacco, punkt 64; Esimese Astme Kohtu 14. detsembri 2004. aasta otsus kohtuasjas T-332/02: Nordspedizionieri di Danielis Livio jt v. komisjon, EKL 2004, lk II-4405, punkt 51).

- 55 Käesolevas asjas, nagu tuleneb Rotterdami FIOD-i 2. septembri 1996. aasta aruandest, avastati hageja esitatud deklaratsioone puudutav pettus Madalmaade erinevate tolliasutuste teenistuste kolme eraldiseisva toiminguga käigus. Esimese eeskirjade eiramise paljastas Rotterdami DIC vasika harknäärme veotoiminguid puudutava uurimise raames 20. ja 23. märtsil 1995 (vt eespool punkt 11). Teise tuvastas Kerkrade tolliasutus näidiste kontrollimise käigus 29. juunil 1995 (vt eespool punkt 12). Kolmanda avastas Kerkrade tolliasutus 10. juulil 1995 pärast seda, kui leiti, et kahes tollideklaratsioonis ei olnud lahter „Sihttolliasutuse kontroll” täielikult täidetud (vt eespool punkt 13). Lisaks sellele puudutasid need kaks viimast eeskirjade eiramist muid lihatooteid kui vasika harknäärme, st veise- ja linnuliha. Samuti tuleb märkida, et Rotterdami FIOD tuvastas seose nende kolme juhtumi vahel alles 24. juulil 1995. Seega tuleb järeldada, et käesolevas asjas ei lasknud Madalmaade toll rikkumisi teadlikult toime panna selleks, et tuvastada ja tabada toimepandud pettuste täideviijaid või neist osavõtjaid.

56 Igal juhul tuleb tõdeda, et 23. märtsil 1995 oli Madalmaade toll juba kursis pettusega, mis puudutas ühenduse välistransiiditoimingut, mille deklaratsiooni oli esitanud hageja ja milles ta tegutses transiidiprotseduuri printsipaalina. Vaatamata sellele teavitas Madalmaade toll hagejat alles 9. augustil 1995 ehk neli ja pool kuud hiljem.

57 Tuleb märkida, et rakendusmääruse artikli 379 lõige 1 kehtestab, et kui — nagu antud asjas — sihttolliasutusele kaubasaadetist ei esitata ja eeskirjade rikkumise või eiramise kohta ei ole võimalik tuvastada, teatab lähtetolliasutus printsipaalile sellest „võimalikult kiiresti”. Kuigi see säte ei määra printsipaali teavitamiseks kindlat tähtaega, piirdudes sätestamisega, et see teavitamine peab toimuma hiljemalt enne ühenduse transiidideklaratsiooni registreerimiskuupäevale järgneva üheteistkümnenda kuu lõppu, kehtestab see siseriiklikele tolliasutustele printsipaali teavitamisel hoolsuskohustuse.

58 Huvitatud isikule tollitoimingu lõpetamata jätmisest teatamisel on mitu eesmärki. Esiteks peab see teade rakendusmääruse artikli 379 lõike 2 kohaselt viitama eelkõige kolmekuulisele tähtajale, mille jooksul võib huvitatud isik lähtetolliasutusele esitada tõendid transiidieeskirjade järgimise või selle koha kohta, kus eeskirjade rikkumine või eiramine tegelikult toimus. Seega on nimetatud tähtajast printsipaali teavitamine eeldus tollivõla sissenõudmisele tolli poolt ja selle eesmärk on kaitsta printsipaali huve (Euroopa Kohtu 20. jaanuari 2005. aasta otsus kohtuasjas C-300/03: Honeywell Aerospace, EKL 2005, lk I-689, punktid 23 ja 24). Teiseks võimaldab see teade heausksel ettevõtjal teada saada, et üks kaubasaadetis on kinni peetud ja seega võtta vajalikke meetmeid, et vältida tollivõla tekkimist järgnevate sarnaste kaubasaadetiste tõttu. Kolmandaks võimaldab eeskirjade eiramisest teadmine printsipaalil esitada tolliasutustele vastavalt tolliseadustiku artiklile 198 tollivõla tasumise tagamiseks lisatagatis.

- 59 Tuleb esile tuua, et asjaolu, et huvitatud isikut teda puudutavast pettusest viivitamatult ei teavitatud ja asuti esimese asjana uurimist läbi viima, ei kujuta iseenesest endast tolli hooletut käitumist. Samamoodi, nagu need ametiasutused võivad õiguspäraselt teadlikult lasta toime panna eeskirjade rikkumisi, et saaks paremini lahti harutada võrgustikku, tuvastada pettureid ja koguda või kinnitada tõendusmaterjali (eespool viidatud kohtuotsus De Haan, punkt 53), võivad nad õiguspäraselt alustada ühenduse transiiditoimingu raames avastatud eeskirjade eiramise uurimist, sellest esialgu printsipaali teavitamata, eesmärgiga eelkõige kindlaks määrata tuvastatud eeskirjade eiramise laad ja ulatus ning hinnata asjaomases toimingus osalenud erinevate ettevõtjate vastutust, sealhulgas ka printsipaali enda vastutust. Asjaomases tollitoimingus osaleja esialgne teavitamine pettuse olemasolust võiks tekitada uurimisele mõjusat kahju ja raskendada oluliste tõendite kogumist.
- 60 Vaatamata sellele, ja nii nagu on eespool viidatud kohtuotsuses De Haan leidnud Euroopa Kohus, kui tolli või politsei uurimispädevuse teostamine on õiguspärane, kujutavad nende ametiasutuste juhitud uurimise vajadused tollivõla tasumise eest vastutava isiku poolse mis tahes pettuse ja hooletuse puudumisel ja juhul, kui viimast uurimise käigust teavitatud ei ole, endast eriolukorda (eespool viidatud kohtuotsus De Haan, punkt 53). Nii nagu komisjon kohtuistungil tunnistas, asetab tõsiasi, et pettuse ohvriks olnud printsipaali ei teavitatud selle pettuse ilmsikstulekust antud juhtumi asjaolude alusel kindlaksmääratavast hetkest alates, printsipaali eriolukorda niivõrd, kuivõrd see puudutab tollivõlga, mis tekkis selle pettuse avastamise järel, aga enne sellest printsipaalile teatamist sooritud ja nimetatud pettusega seotud pettuslike toimingute tõttu.
- 61 Riigi tolli poolt heausksele ettevõtjale teda puudutavast pettusest teatamata jätmise või hilinenud teatamise tõttu tekkinud tollivõla sissenõudmine sellelt heauskselt ettevõtjalt riivab õigluse klausli eesmärki, kuna tasumise eest vastutav isik on teiste sama tegevusala ettevõtjatega võrreldes asetatud erandlikku olukorda. Järelikult ei ole õiglane lasta sellel ettevõtjal kanda kahju, mida ta tavapäraselt ei oleks kandnud

(eespool viidatud kohtuotsus Coopérative agricole d'approvisionnement des Avirons, punkt 22, ja eespool viidatud kohtuotsus British American Tobacco, punkt 63), ja mis ületab tema tegevusalale omast tavapärasest äririski (eespool viidatud kohtuotsus Hyper v. komisjon, punkt 95).

62 Antud juhul tuleb kindlaks teha, mis hetkest alates oleks Madalmaade toll saanud hagejat asjaomastest eeskirjade eiramistest teavitada. 23. märtsil 1995 avastas Rotterdami DIC esimese hagejat mõjutava pettuse juhtumi, mis puudutas 16. jaanuari 1995. aasta T1 dokumenti nr 5100508. Haarlemi FIOD sai sellest teada 31. märtsil 1995 ja Rotterdami FIOD-i teavitati sellest 18. aprillil 1995. On selge, et asjaomase eeskirjade eiramise uurimiseks ja sellest hageja teavitamiseks oli pädev organ FIOD. Rotterdami FIOD uuris avastatud pettus alates 18. aprillist 1995. Sellest hoolimata teavitas ta hagejat tuvastatud eeskirjade eiramisest alles 9. augustil 1995.

53 Arvestades eeltoodut, tuleb järeldada, et hoolimata sellest, et Madalmaade tolli tegevuses ei tuvastatud uurimise käigus hooletust, kujutab fakt, et need ametiasutused ei teavitanud kindla ajavahemiku jooksul ja nimetatud uurimise huvides hagejat teda puudutavast pettusest, endast asjaolu, mis asetab hageja eriolukorda osas, mis puudutab seda osa tollivõlast, mis tekkis vaidlusaluste ühenduse välitransiiditoimingute tõttu. Juhul, kui toll oleks hagejat eeskirju eiravatest deklaratsioonidest teavitanud mõistliku tähtaja jooksul alates 18. aprillist 1995, mil Rotterdami FIOD pettusest teada sai, oleks ta saanud pärast asjaomaste pettuslike kaubasaadetiste kinnipidamist võtta vajalikke meetmeid, et vältida talle tollivõla tekkimist alates 12. juunist 1995 teele lähetatud kaubasaadetistega seoses. Järelikult leiab Esimese Astme Kohus, et eriolukorra olemasolu tingimused on antud juhul täidetud osas, mis puudutab hageja alates 12. juunist 1995 esitatud deklaratsioone.

- 64 Sellest johtuvalt tuleb järeldada, et komisjon tegi kaalutusvea, kui leidis, et hageja ei olnud alates 12. juunist 1995 teostatud toimingutest tuleneva tollivõla osas eriolukorras tolliseadustiku artikli 239 ja rakendusmääruse artikli 905 tähenduses.
- 65 Seega tuleb hageja esitatud muude asjaolude suhtes otsust tegemata väite esimene osaga nõustuda.

Väite teine osa, mis tuleneb hagejapoolse ilmse pettuse ja hooletuse puudumisest

Poolte argumendid

- 66 Hageja väidab, et tema heausksust ja pettuses mitte osalemist ei ole vaidlustatud. Ometi heidab komisjon talle ekslikult ette ilmset hooletust.
- 67 Hageja toob esile, et Madalmaade toll märkis komisjonile esitatud tollimaksu vähendamise taotluses, et hagejale mingisugust ilmset hooletust ette heita ei saa. Seda seisukohta on nad kinnitanud haldusmenetluse käigus, eelkõige oma vastuses kahele komisjoni lisateabe taotlusele, mis on dateeritud vastavalt 8. augustil 2001 ja 2. augustil 2002. Hageja väidab, et komisjon peab sellise hooletuse olemasolu hindamisel tuginema kogu asjakohasele informatsioonile, sealhulgas avaldustele,

mille on esitanud riigi ametiasutused (eespool viidatud kohtuotsus France-aviation v. komisjon, punkt 36), kus neil on õigus olla ära kuulatud (Esimese Astme Kohtu 18. jaanuari 2000. aasta otsus kohtuasjas T-290/97: Mehibas Dordtselaan v. komisjon, EKL 2000, lk II-15, punktid 27–29). Komisjon lükkas Madalmaade tolliasutuste seisukoha tagasi, esitamata selleks piisavaid põhjendusi.

Samamoodi märgib hageja, et nagu tuleneb nii komisjoni (komisjoni 23. juuli 2001. aasta otsus REM 21/00, 22/00, 23/00 ja 24/00, punkt 42) kui ka kohtupraktikast (Esimese Astme Kohtu 19. veebruari 1998. aasta otsus kohtuasjas T-42/96: Eyckeler & Malt v. komisjon, EKL 1998, lk II-401, punktid 159 ja 160), tuleb ilmse hooletuse olemasolu järeldamiseks uurida, kas huvitatud isiku käitumine oli vastuolus üldise äritavaga. Antud asjas oli hageja käitumine sellise tavaga kooskõlas. Mis puudutab eelkõige etteheidet, et ta ei sõlminud kauba vedamiseks kindlustuslepingut, toob hageja esile, et Madalmaade toll märkis oma 2. augusti 2002. aasta vastuses komisjoni teabetaotlusele, et antud asjaolude asetleidmise ajal ei olnud kindlustuslepingut kerge sõlmida ja et see ei olnud ka tavaks. Lisaks sellele väidab hageja, et asjaolu, kas ta sõlmis kindlustuslepingu või mitte, ei mõjuta ilmse hooletuse olemasolu. Lõpuks märgib hageja, et kui komisjon leidis, et kindlustuslepingu sõlmimine oli vaid üks ilmse hooletuse olemasolu hindamise kriteeriumitest, siis hoolimata sellest ei määratlenud ega täpsustanud ta teisi antud asjas kohaldatud kriteeriume. Hageja leiab järeldusena, et ta ei saanud seetõttu sobival viisil reageerida.

Lisaks sellele toob hageja esile, et ta ei ole käitunud hooletult oma kaubanduslikes suhetes Hector International'iga. Ta märgib, et viimane teostas alates märtsist 1993 veoteenuseid hageja tütarettevõttele LEP International UK, kes jäi sellega täielikult rahule. LEP International UK viis Hector International'i tema palvel ühendusse hagejaga. Hageja asus Hector International'i nimel T1 dokumente esitama alles pärast seda, kui oli kindlaks teinud, et viimane on maksejõuline, ja pärast seda, kui oli saanud avalduse Hector International'i vastutuse ja tagatiste kohta tollidokumentide alusel tolliprotseduuride eeskirjade kohaselt lõpetamata jätmise puhuks. Lisaks sellele veendus hageja selles, et iga kord esitati kindel arv T1 dokumente, ja et uued dokumendid esitati alles siis, kui eelnenud dokumentide suhtes võis mõistlikult

lageda tolliprotseduuri lõpetatuks. Hageja palus alati Hector International'il tagastada talle T1 dokumendi eksemplari nr 5, millel oli alati Hispaania tolli pitser ja Hispaania tolliametniku allkiri, mis hiljem aga võltsituuks osutusid. Lisaks sellele saadeti hagejale iga saadetise kohta vastuvõtmisel allkirjastatud ja tembeldatud CMR-saatelehed, mis tõendavad, et liha jõudis sihtkohta. Seega tegi hageja kõik, mis oli mõistlik, et ära hoida tollidokumentide alusel tolliprotseduuride eeskirjade kohaselt lõpetamata jätmisest tulenevat mis tahes kahju, ja järelikult ei käitunud ta hooletult.

70 Komisjon leiab, et on vaidlustatud otsuses leidnud õiguslikult piisaval alusel, et hageja käitus antud asjas ilmselt hooletult.

71 Komisjon leiab, et hageja ilmsel hooletusel ei ole mingit seost sellega, kas hageja tegutses heauskselt või mitte. Komisjon tunnistab, et Madalmaade toll on talle teatanud, et hageja osas ei esine ei pettust ega ilmset hooletust. Samas meenutab komisjon, et ta palus neil kahel korral oma seisukohta täpsustada: esimest korda oma 24. novembri 2000. aasta teabetaotluses ja teist korda oma 22. novembri 2001. aasta teabetaotluses. Sellele vaatamata ei olnud Madalmaade tolliasutuste vastustest mingit kasu, et kindlaks teha, kas antud asjas esines hageja ilmne hooletus, kuna vastavalt neile teadetele piirdusid nimetatud asutused süütuse presumptsiooni põhimõtte kohaldamisega, leides, et hageja on heauskne seni, kuni ei ole tõendatud vastupidist.

72 Komisjon märgib, et ilmse hooletuse esinemise kindlakstegemiseks tuleb arvesse võtta printsipaali erilisi kohustusi ühenduse transiidiprotseduuris. Ta tõstab esile, et

— nagu on märgitud vaidlustatud otsuse 46. põhjenduses — ta peab selles osas arvesse võtma huvitatud isiku kogemusi, üles näidatud hoolsust ja normistiku keerukust (Esimese Astme Kohtu 5. juuni 1996. aasta otsus kohtuasjas T-75/95: Günzler Aluminium v. komisjon, EKL 1996, lk II-497). Tollimaaklerina oli hageja kogenud ettevõtja, kes pidi tundma sellele tegevusalale omaseid äririske (vaidlustatud otsuse 47. põhjendus). Lisaks sellele täpsustavad transiiditoiminguid puudutavad normid selgelt printsiipaali kohustused ja nendest tuleneva vastutuse (vaidlustatud otsuse 48. põhjendus). Lõpuks oleks deklarant pidanud võtma vajalikud meetmed, et end äririski eest kaitsta, mida aga antud juhul ei olnud tehtud (vaidlustatud otsuse 49. ja 50. põhjendus).

73 Mis puudutab eelkõige küsimust, kas hageja näitas üles hoolsust, siis väidab komisjon, et kindlustuse olemasolu on kõigest üks hindamise alus. Komisjon leiab, et antud asja asjaolusid arvesse võttes jõudis ta õiguspäraselt järeldusele, et hageja ei olnud võtnud vajalikke ettevaatusabinõusid, et end võimalike riskide eest kaitsta.

74 Mis puudutab ettevaatusabinõusid, mida hageja võttis Hector International'i usaldusvääruse tagamiseks, siis märgib komisjon, et hageja esitas need faktilised tõendid alles oma repliigis. Komisjon meenutab, et hageja allkirjastas avalduse, milles ta kinnitas, et ta ei ole Madalmaade tolli poolt edastatud toimikusse midagi lisada, ja et tal oli võimalus esitada oma märkused komisjoni 11. oktoobri 2001. aasta kirja kohta, milles komisjon järeldas selgelt hageja käitumises ilmse hooletuse olemasolu. Komisjon on seisukohal, et hagejal puudub alus tugineda neile uutele faktilistele tõenditele selles menetluse staadiumis, et heita komisjonile ette vaidlustatud otsuse ebapiisavat põhjendamist.

Esimese Astme Kohtu hinnang

- 75 Tolliseadustiku artikli 239 ja rakendusmääruse artikli 905 tähenduses ilmse hooletuse esinemise hindamiseks tuleb arvesse võtta eelkõige nende sätete keerukust, mille täitmata jätmise tõttu tekkis tollivõlg ning samuti ettevõtja ametialast kogemust ja hoolsust (eespool viidatud kohtuotsus Söhl & Söhlke, punkt 56).
- 76 Antud asjas märgib komisjon vaidlustatud otsuses esiteks, et kogenud ettevõtjana pidi hageja tundma tollialaseid õigusnorme ja oma tegevusalale omaseid äririske (47. põhjendus), teiseks, et transiiditoiminguid puudutavad normid täpsustavad selgelt printsiipaali kohustused ja nendest tuleneva vastutuse (48. põhjendus), ja kolmandaks, et printsiipaali vastutust arvesse võttes pidi hageja võtma kõik vajalikud meetmed, et end äririski eest kaitsta (49. põhjendus).
- 77 Vaatamata sellele kujutavad need kolm ülalmainitud elementi, st õigusnormide keerukus, ettevõtja ametialane kogemus ja hoolsus, endast üksnes hindamiskriteeriume, mille alusel peab komisjon konkreetselt hindama, kas ettevõtja tegevuses esines ilmne hooletus või mitte (vt selle kohta eespool viidatud kohtuotsus Söhl & Söhlke, punkt 59). Komisjon on kohustatud oma analüüsi raames tuvastama vähendamise taotleja konkreetsed teod või tegevusetuse, mis eraldiseisvana või kogumina kujutavad endast eelkõige nimetatud kriteeriume silmas pidades ilmset hooletust.
- 78 Selles osas tuleb märkida, et Madalmaade toll leidis nii vähendamise taotluses kui ka hiljem kahel korral komisjoni haldusmenetluses, et hageja tegevuses ei saa tuvastada pettust või ilmset hooletust. Ometi leidis komisjon vaidlustatud otsuses, et hageja

käitumist tuleb pidada hageja ilmse hooletuse tagajärjeks (51. põhjendus). Kui komisjon pidas võimalikuks riigi tolli seisukohad kõrvale lükata (vt selle kohta eespool viidatud kohtuotsus France-aviation v. komisjon, punkt 36), oleks ta pidanud asjakohaste faktiliste tõendite põhjal tõendama hageja ilmselt hooletu käitumise olemasolu.

Nii nagu komisjon kohtuistungil käigus tunnistas, tuvastab vaidlustatud otsus üksnes kaks hageja tegu, mis võivad kinnitada tema ilmse hooletuse olemasolu. Nendeks on esiteks vahendajate üle järelevalve teostamata jätmine ja teiseks asjakohaste kindlustuslepingute sõlmimata jätmine (49. põhjendus).

Mis puudutab esimest etteheidet, mis tuleneb hageja tegevusest vahendajate üle järelevalve teostamisel, siis ei täpsusta vaidlustatud otsus mingil moel seda, milles seisnes hageja hooletus. Selle etteheite vähimagi edasiarendamise puudumisel peab Esimese Astme Kohus tõdema, et see etteheide ei ole leidnud tõendamist. Selle kaebusega nõustumine viiks selleni, et iga ettevõtja, kes on temaga kaubanduslikes suhetes olevate kolmandate isikute pettuslike tehingute ohver, käitumises oleks tingimata tuvastatud ilmne hooletus.

Lisaks sellele on oluline märkida, et hageja väidab, et ta võttis Hector International'i suhtes kasutusele rea ettevaatusabinõusid. Ta asus Hector International'i nimel T1 dokumente esitama alles pärast seda, kui oli kindlaks teinud, et see äriühing on maksejõuline, ja pärast seda, kui oli saanud avalduse Hector International'i vastutuse ja tagatiste kohta tollidokumentide alusel tolliprotseduuride eeskirjade kohaselt lõpetamata jätmise puhuks. Lisaks veendus hageja selles, et iga kord esitati kindel arv T1 dokumente, ja et uued dokumendid esitati alles siis, kui eelnenud dokumentide suhtes võis mõistlikult lugeda tolliprotseduuri lõpetatuks. Lõpuks palus ta alati Hector International'il tagastada talle T1 dokumendi eksemplar nr 5,

millel oli alati Hispaania tolli pitser ja Hispaania tolliametniku allkiri, ning vastuvõtmisel allkirjastatud ja tembeldatud CMR-saatelehed. Need ettevaatusabinõud, mille olemasolu komisjon vaidlustanud ei ole, näitavad hageja ettevaatlikku ja kohast tegutsemist vahendajate üle järelevalve teostamisel asjaomastes tollitoimingutes.

82 Esimese Astme Kohus ei nõustu komisjoni argumentiga, mille kohaselt puudub hagejal alus tugineda neile faktilistele tõenditele, kuna ta esitas need alles repliigi staadiumis. Tuleb meenutada, et kohustus tõendada hageja poolse ilmse hooletuse olemasolu antud asjas lasub komisjonil. Oma 11. oktoobri 2001. aasta kirjas, millega ta esitas oma märkused, ei täpsustanud komisjon, miks ta leidis, et hageja oli vahendajate üle järelevalve teostamisel olnud hooletu. Hageja väitis oma 9. novembri 2001. aasta vastuses, et ta ei käitunud hooletult, tuues välja eelkõige selle, et ta tegutses vedamist puudutavas osas kohusetundlikult ja et tal ei olnud võimalik kontrollida, kas tolliprotseduuri lõpetamisega seoses pandi toime eeskirjade eiramisi. Seejärel esitas komisjon vaidlustatud otsuses väite, mis tuleneb väidetavatest puudujääkidest vahendajate üle järelevalve teostamisel, jättes aga selle pikemalt täpsustamata. Käesoleva kohtuasja esialgses hagiavalduses kordas hageja, et temale ei saa tuvastatud eeskirjade eiramiste suhtes mingeid etteheiteid teha ja väitis, et tema käitumine antud asjas oli kooskõlas üldise äritavaga. Kostja vastuses kordab komisjon oma seisukohta ja vaidlustab hageja väited. Arvestades eeltoodut, ei saa vastupidiselt vaidlustatud otsuses ja kostja vastuses sisalduvale väitele hagejale ette heita argumentide ja asjakohaste faktiliste tõendite täiendamist repliigis.

83 Teise etteheite osas, mis tuleneb sellest, et hageja ei sõlminud asjakohaseid kindlustuslepinguid, on oluline märkida, et kui enda kaitsmine tavapärase äririskide eest on ettevõtjate kohustus ja seega kui lihtne rahalise kahju kandmise fakt ei kujuta endast eriolukorda ühenduse tollialaste õigusnormide tähenduses (vt selle kohta

eespool viidatud kohtuotsus Hyper v. komisjon, punktid 113 ja 114), siis vaatamata sellele ei saa üldreeglina aktsepteerida, et üksnes kindluslepingu sõlmimata jätmine kujutab endast ettevõtja ilmselt hooletut käitumist. Komisjon ei ole vaidlustatud otsuses välja toonud põhjusi, miks on antud asja tehiohusid arvesse võttes fakti puhul, et hageja ei kindlustanud vaidlusalustest toimingutest tulenevaid riske, tegemist ilmselt hooletu käitumisega. Selles osas tuleb esile tuua, et asjakohase kindlustuslepingu sõlmimine või sõlmimata jätmine määratleb selle, kes vastutab tollivõla tasumise ja vaidlusalustest toimingutest tuleneva kahju kandmise eest, st kas tollimaakler või tema kindlustaja. Asjaolu, et hageja ei saa tasumisele kuuluva tollivõla summa tagasisaamiseks pöörduda kindlustusettevõtte poole ja peab seega selle ise kandma, ei mõjuta ei tingimusi, mis annavad õiguse nimetatud võla vähendamisele õigluse alusel, ega komisjoni kohustusi lubada seda vähendamist, kui nimetatud tingimused on täidetud. Lisaks sellele võib kindlustaja astuda tolliasutuste ees maakleri õigustesse või oodata maakleri nõude tulemust komisjonis. Järelikult ei kujuta kindlustuslepingu sõlmimata jätmine endast hooletust.

Ülejäänud osas tuleb esile tuua, et vastavalt tolliseadustiku artiklile 239 võib imporditollimaksu tagasi maksta või vähendada olukorras, mille on põhjendanud asjaolud, mille puhul asjaomast isikut ei saa stüüdistada pettuses või ilmses hooletuses. Samamoodi näeb rakendusmääruse artikkel 905 ette, et vähendamise taotlusega peavad kaasas olema tõendid eriolukorra olemasolu kohta, mis tuleneb muust kui pettusest või ilmsest hooletusest. Nende sätete enda sisust tuleneb, et ettevõtjale ette heidetava hooletuse ja tuvastatud eriolukorra vahel peab olema seos. Sellise seose puudumisel on ebaõiglane jätta vähendamise või tagasimaksmise taotlus rahuldamata. Antud asjas tuleb märkida, et kindlustuslepingu sõlmimata jätmine hageja poolt ei aidanud kaasa pettuse toimepanemisele ega raskendanud selle avastamist. Seda enam ei ole sellel asjaolul rangelt mingit seost tõsiasjaga, et Madalmaade ametivõimud ei teavitanud hagejat kindla aja jooksul tema ühte deklaratsiooni puudutavast pettusest.

- 85 Seega tuleb järeldada, et komisjon tegi kaalutusvea, kui leidis, et hageja käitumises esineb ilmne hooletus.
- 86 Seetõttu tuleb väite teise osaga nõustuda.
- 87 Järelikult tuleb käesolev hagi rahuldada.

Kohtukulud

- 88 Kodukorra artikli 87 lõike 2 alusel on kohtuvaidluse kaotanud pool kohustatud hüvitama kohtukulud, kui vastaspool on seda nõudnud. Kuna kohtuotsus on tehtud komisjoni kahjuks, jäetakse tema kohtukulud tema enda kanda ja temalt mõistetakse välja hageja kohtukulud vastavalt esitatud nõudele.
- 89 Kodukorra artikli 87 lõike 4 alusel jäetakse menetlusse astunud Hispaania Kuningriigi kohtukulud tema enda kanda.

Esitatud põhjendustest lähtudes

ESIMESE ASTME KOHUS (esimene koda)

otsustab:

- 1. Tühistada komisjoni 7. oktoobri 2002. aasta otsus REM 08/00 osas, millega keeldutakse hagejale tema poolt pärast 12. juunit 1995 teostatud tollitoimingutest tulenevalt määratud imporditollimaksu vähendamisest.**
- 2. Jätta komisjoni kohtukulud tema enda kanda ja mõista temalt välja hageja kohtukulud.**
- 3. Jätta Hispaania Kuningriigi kohtukulud tema enda kanda.**

Cooke

García-Valdecasas

Labucka

Kuulutatud avalikul kohtuistungil 21. septembril 2005 Luxembourgis.

Kohtusekretär

Koja esimees

H. Jung

J. D. Cooke

Sisukord

Õiguslik raamistik	II - 3889
Ühenduse välistransiiti puudutavad eeskirjad	II - 3889
Impordi- või eksporditollimaksu tagasimaksmise või vähendamise eeskirjad	II - 3892
Vaidluse aluseks olevad asjaolud	II - 3893
Asjaomased ühenduse välistransiiditoimingud	II - 3893
Imporditollimaksu vähendamise taotlust puudutav haldusmenetlus	II - 3896
Menetlus ja poolte nõuded	II - 3899
Õiguslik käsitlus	II - 3900
Väite esimene osa, mis tuleneb eriolukorra olemasolust	II - 3901
Sissejuhatus	II - 3901
— Poolte argumendid	II - 3901
— Esimese Astme Kohtu hinnang	II - 3902
Väidetav Madalmaade tolli hooletus pettuse avastamisel ja hageja hiline teavitamine tema esitatud tollidokumente puudutavast eeskirjade eiramisest ..	II - 3903
— Poolte argumendid	II - 3903
— Esimese Astme Kohtu hinnang	II - 3907
Väite teine osa, mis tuleneb hagejapoolse ilmse pettuse ja hooletuse puudumisest ...	II - 3912
Poolte argumendid	II - 3912
Esimese Astme Kohtu hinnang	II - 3916
Kohtukulud	II - 3920